

„SESIUNEA NAȚIONALĂ DE CONSERVARE-RESTAURARE A BUNURILOR CULTURALE”

Modernizarea mijloacelor de comunicare și-a pus amprenta și asupra activității de cercetare în muzeografia românească, astfel că pentru prima dată susținerea ideii propuse s-a făcut prin intermediul casetei video. „Colecția dr. Hortensia Aldea – semnificații axiologice și patrimoniale” a fost prezentată de H. Juncu, deși nesemnificativ expusă prin comentariu și chiar prin mișcarea camerei. În schimb lipsa de îndeminare în mișcarea camerei de filmare a fost compensată la Muzeul din Tîrgu Mureș, de comentariul nuanțat al Vioricăi Herdean. De o excelentă calitate tehnică și imaginativă s-a bucurat pelicula proiectată de Natalia Huțanu, care, sub genericul „Raportul dintre spațiu și opera de artă”, a făcut o inspirată incursiune prin galeriile Muzeului de Artă Vizuală din Galați, descoperind prin gros-planuri și recurșuri unghiurile cele mai potrivite de a privi opera de artă contemporană.

Activitatea de identificare a creațiilor plastice din patrimoniul muzeelor de artă a constituit un alt capitol important al sesiunii, prin comunicările Danei Bercea, „Desene olandeze din colecția Cabinetului de desene și gravuri al Muzeului Național de Artă din București – atribuții confirmate și infirmate” (identificarea unor gravuri de Hendrick Goltzius) sau ale Mariei Olimpia Tudoran, „Date privind identificarea unor tablouri din Pinacoteca Muzeului Brukenthal”, rezultate din bogata corespondență cu galeriile de artă din Italia.

Din păcate celelalte două secțiuni nu au fost reprezentate decît printr-o singură comunicare, M. Cucos – „Metode ale pedagogiei muzeale în activitățile cu tîneretul” și respectiv Marlena Harabagiu, cu ineditele „Probleme ridicate de restaurarea unor lucrări de gravură semnate de Oscar Obedeau”.

Programul complex al sesiunii a înscris și o masă rotundă cu participarea directorilor de muzee și a șefilor de secție cu conducerea Ministerului Culturii, iar a doua zi, 5 noiembrie, au avut loc vernisajele a două expoziții cu caracter documentar, „60 de ani de la înființarea Muzeului de Artă din Ploiești” și alta de patrimoniu, cuprinzînd „Opere de artă donate de artiști plastici români cu ocazia aniversării Muzeului de Artă din Ploiești”, semnate de Brăduț Covaliu, Geta Brătescu, Ion Sălișteanu etc.

Recitalul de vioară susținut de Gabriel Croitoru, premiat al festivalului de la Madrid, și-a propus să demonstreze, așa cum și-au dorit organizatorii, că muzica ne face mai buni.

O interesantă excursie documentară, organizată în cea de-a treia zi, la casa memorială a lui N. Gîrgoescu și la Palatul Iulici Hasdeu de la Cîmpina, mănăstirea și casa domnească a lui Matei Basarab de la Brebu, încheiate cu imaginile stranii ale Micului Trianon de la Florești, au confirmat încă o dată strădaniile organizatorilor de valorificare a patrimoniului local, dar și calitatea de bune gazde.

Și încă o noutate, bine de știut dar și de urmat, întreaga manifestare a fost sponsorizată.

În perioada 7–12 octombrie 1991, s-au desfășurat la București, sub egida Ministerului Culturii, lucrările „Sesiunii naționale de conservare-restaurare a bunurilor culturale”. Instituțiile organizatoare, Direcția Muzeelor și Colecțiilor, Muzeul Național de Istorie a României și Centrul de perfecționare a cadrelor din cultură și artă, au dorit să reia firul, întrerupt în anul 1983, al tradiției manifestărilor de acest gen, la scară națională, pe calea unui larg schimb de experiență între specialiștii din domeniu, urmărindu-se punerea în circulație a unor idei, procedee, metode, concluzii rezultate din activitatea concretă de laborator în domeniul conservării-restaurării bunurilor culturale din patrimoniul național.

Motivele care ne-au îndemnat la această acțiune au fost multiple. Dintre acestea enumerăm doar cîteva: necesitatea promovării unei activități fundamentată pe cercetare, principii și metodologii riguroase științifice, cu nimic mai prejos, în rezultatele ei, față de cerințele și posibilitățile contemporane și cu aplicare la aproape toate genurile și tehnicile de conservare-restaurare; necesitatea de a demonstra pînă unde poate merge intervenția specialistului, ce este just și corespunzător sau fals și inacceptabil în această profesie; dorința de a insufla iubitorilor de artă, colecționarilor și specialiștilor preocupați de problemele cercetării și mai ales ale protejării și conservării operelor de creație umană – uneori unicate de o valoare inestimabilă – prin aspecte sugestive din munca anonimă, dar benefică și plină de răspundere a restauratorilor, încrederea că dispunem de un nucleu de specialiști în rețeaua națională de laboratoare de investigare științifică, de restaurare și conservare, în măsură să garanteze salvagardarea patrimoniului cultural artistic național; și, în fine, din necesitatea de a se întocmi, pe baza concluziilor desprinse din lucrări, o dialogului și schimbului util de păreri, coordonatele privind dezvoltarea și specializarea diferențiată a compartimentelor corelate și cointerestate în rezolvarea problemelor restaurării și conservării bunurilor de patrimoniu.

Lucrările de restaurare-conservare prezentate – în număr de 70 – în plen și pe secțiuni, lucrări de o mare complexitate și diversitate, ca tehnică de execuție și gen de materiale constitutive, bogat ilustrate prin documentație foto, alb-negru și color, diapozitive și chiar înregistrări pe casete video, au scos în evidență pasiunea, dăruirea și competența specialiștilor, dar și integrarea în fluxul metodelor moderne de investigare sau de conservare-restaurare, reușindu-se găsirea celor mai adecvate mijloace terapeutice în vederea restabilirii unității potențiale și a funcționalității bunurilor deteriorate.

Ca elemente de noutate în activitatea de conservare-restaurare se încriu: restaurarea unor frag-

FLORENȚA IVĂNIU

mente de țesături din secolele II — III e. n. provenite din săpăturile arheologice efectuate la Isaccea jud. Tulcea și la Hîrșova, jud. Constanța; conservarea obiectelor de natură organică pe suport din lemn și piele provenite din aceleași săpături arheologice; conservarea unei coafuri de femeie din inventarul momintului de secol II e.n. descoperit la Noviodunum; cercetări privind selectarea unor biocaci cu formulă originală avînd componente indigene și din import pentru combaterea agenților de biodeteriorare ce afectează patrimoniul cultural național mobil și imobil, testarea acestora pentru a determina eficacitatea, remanența, gradul de poluare și gradul de risc asupra persoanei care operează cu acești biocaci, precum și reproducerea, în stația pilot a Institutului de cercetări chimice din Cluj-Napoca, a unor produse utilizate în mod curent în laboratoarele de profil din străinătate.

În sînta manifestărilor s-a înscris, de asemenea, vernisarea expoziției organizată de Muzeul Național de Istorie a României în colaborare cu Institutul Goethe, expoziție ce cuprindea foto-documente și texte explicative ale activității specialiștilor din Germania din domeniul restaurării-conservării, precum și exponate, de valoare deosebită, restaurate și conservate de specialiștii de la Muzeul Național de Istorie a României.

La masa rotundă din ultima zi a manifestărilor a participat domnul prof. dr. Josef Riederer, reputat specialist pe probleme de restaurare-conservare piese pe suport metalic, de la Laboratorul de cercetare Rathgen din Berlin. Problematika supusă dezbaterii a cuprins modalități de tratament preventiv ori curativ, noi mijloace fizice sau chimice de investigare științifică, precum și aparatură, instrumentar, materiale moderne utilizate în activitatea de restaurare-conservare în laboratoare de profil din Germania.

————— ELENA PRODAN

EXPOZIȚIA „DESCOPERIRI ARHEOLOGICE DIN ANUL 1991“

La începutul lunii martie 1991, arheologii băcăuani au deschis, în sala mare a Muzeului Județean, o expoziție inedită prin semnificația ei și prima de acest fel din cei 34 de ani de existență a instituției. Această expoziție a cuprins cele mai valoroase vestigii descoperite în campania arheologică din anul 1990 în așezările de la Fulgeriș-Pințești, Leontinești-Ardeoani, Gioseni-Tamași, Răcătău-Horgești, Oncești, Ștefan cel Mare, Bacău și Tg. Troțuș.

Un loc aparte în cadrul expoziției, prin ineditul lor, l-au ocupat obiectele aparținînd civilizațiilor Criș și Cucuteni din mileniiile V — III i.e.n. de la

Leontinești și Fulgeriș, care constau din cupe, pahare, boluri, amfore și amforete, chiupuri, suporturi de vase, vase-clopot etc., cu un efect cromatic deosebit. Au mai fost expuse unele din os și piatră, precum și un număr mare de figurine antropomorfe și zoomorfe.

Epoca bronzului a fost bine reprezentată printr-o mulțime de vase, precum și obiecte din piatră, os și bronz specifice culturii Monteoru, descoperite în așezarea de la Răcătău.

O descoperire inedită l-a reprezentat depozitul de bronzuri de la Gioseni, format din 36 de piese, în care majoritatea o formează topoarele de tip celt și secerile în mai multe variante. La acestea se mai adaugă fragmente de lănci, săbii, brățări, fibule etc. așînd o semnificație sacral-votivă, și care se datează la începutul primei epoci a fierului (secolele XI — X i.e.n.).

Epoca geto-dacă a fost bine evidențiată prin vestigii din renumita dază de la Răcătău, respectiv Tamasiada. Au putut fi văzute aici un număr mare de unelte, pietre de rîșniță de tip rotativ, podoabe și mai ales ceramică dacică din categoriile: cești, vase-borcan, fructiere, strecurătoare, vase mari de provizii, lucrate cu mina și la roata olarului, executate într-o tehnică desăvîrșită.

Între piesele de import (cupe, amfore, boluri, căni, patere etc.) se detașează o lucernă-opaiț de tipul cu toartă în semilună și cu șapte ciocari.

Civilizația carpo-dacică a fost prezentată prin urne funerare și obiecte de podoabă specifice secolelor II — III e.n., din necropola de la Oncești.

Așezarea de la Ștefan cel Mare ne-a oferit vestigii din mai multe epoci istorice: neolitic, bronz timpuriu, Hallstatt timpuriu, secolele VI — V i.e.n., epoca geto-dacă, secolele I i.e.n. — î.e.n., carpo-dacică, secolele II — III și din epoca formării limbii și poporului român, secolele V — VII, cu un inventar format din ceramică, obiecte din fier, bronz, os, piatră, lut ars, din care s-au detașat vasele-borcan lucrate cu mina și la roată și tipsiile de formă rotundă.

Cercetările întreprinse la Bacău și Tg. Troțuș, pentru epoca feudală, au dat la iveală numeroase locuințe, cuptoare de ars ceramică, ateliere meșteșugărești și foarte multe gropi menajere. Inventarul arheologic a fost destul de bogat și este format din unelte meșteșugărești și agricole, obiecte de podoabă, arme, piese de echipament și de harnașament, ceramică de uz casnic și ornamentală, monede etc.

La Bacău, în apropiere de biserica Precista ctitorie a lui Ștefan cel Mare, a fost dezvelit în întregime turnul-clopotniță, cu dimensiunile de 12,80 m × 10,80 m. Cu această ocazie, a fost descoperită o mare cantitate de ceramică și obiecte de uz gospodăresc și meșteșugăresc.

Expoziția a fost întregită cu fotografii, planuri, grafice și texte permițînd vizitatorilor o documentare cit mai completă asupra siturilor arheologice de pe teritoriul județului Bacău.

————— VIOREL CĂPITANU